

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/24/2004

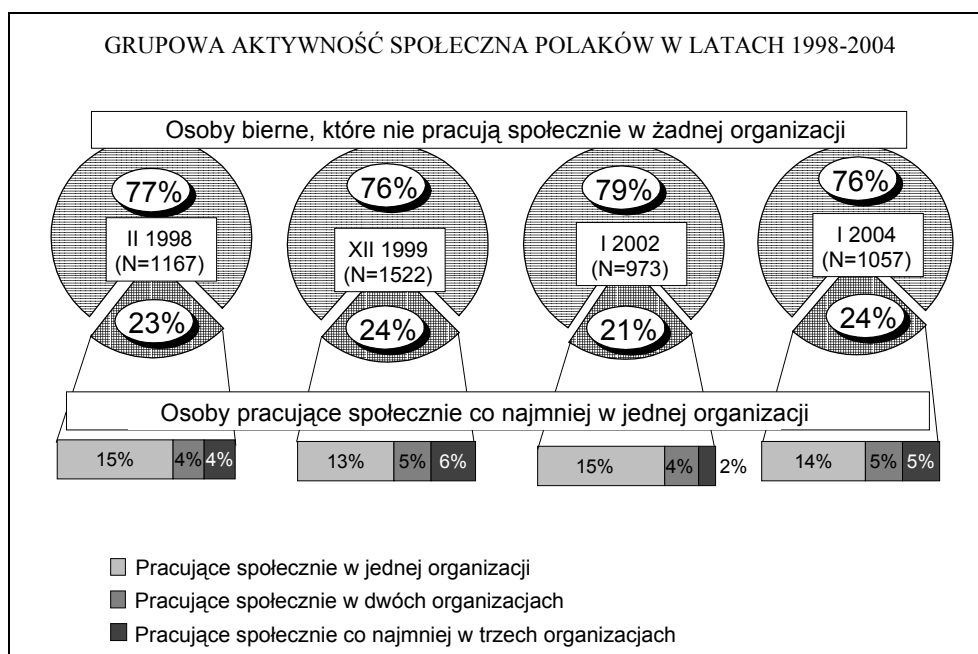
GRUPOWA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA POLAKÓW W LATACH 1998 - 2004

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2004

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Polacy pracują społecznie przede wszystkim na rzecz stowarzyszeń sportowych (5%), organizacji szkolnych i oświatowych (4%), religijnych, kościelnych (4%) oraz związków zawodowych (4%). Udzielają się też w stowarzyszeniach działkowców, hodowców, wędkarzy i myśliwych (3%), w organizacjach charytatywnych dla dzieci (2%) i innych potrzebujących (2%), w organizacjach młodzieżowych (2%), ratowniczych (2%), artystycznych (2%), emeryckich (2%). Rzadziej angażują się w pracę innych organizacji próbujących rozwiązywać różne problemy społeczne.
- Zdecydowana większość Polaków (76%) nie działa w żadnej organizacji. Jednak co czwarty dorosły (24%) deklaruje, że poświęca swój wolny czas na działalność społeczną, w tym co siódmy (14%) udziela się w jednej organizacji, co dwudziesty (5%) - w dwóch organizacjach i tyle samo (5%) - w trzech lub więcej.
- Poziom grupowej aktywności społecznej Polaków jest stabilny - od sześciu lat prawie się nie zmienia.

Przełom roku 1989 zapoczątkował w Polsce rozwój prywatnej przedsiębiorczości gospodarczej, której towarzyszyła znacznie rzadziej dostrzegana, a przede wszystkim mniej doceniana przez państwo, fala inicjatyw obywatelskich. W celu rozwiązywania różnych problemów społecznych wiele osób zaczęło tworzyć fundacje i stowarzyszenia. Obecnie w Polsce działa co najmniej 30 tysięcy organizacji pozarządowych. Zatrudniają one około 200 tysięcy pracowników i korzystają z zaangażowania około dwóch milionów stałych wolontariuszy.

Od sześciu lat systematycznie prowadzimy badania sondujące zaangażowanie Polaków w grupową pracę społeczną w różnego rodzaju organizacjach. Uzyskane wyniki pozwalają na obserwowanie zmian, jakie zachodzą w tej dziedzinie.

W JAKIEGO TYPU ORGANIZACJACH POLACY PRACUJĄ SPOŁECZNIE?

Przedstawiając wykaz istniejących w Polsce możliwości grupowego działania w różnego typu stowarzyszeniach, fundacjach, związkach, samorządach, partiach, klubach, komitetach, ruchach itp., już po raz czwarty w ciągu ostatnich sześciu lat zapytaliśmy respondentów, czy poświęcają swój wolny czas na tego rodzaju działalność społeczną¹. Wyraźnie przy tym podkreśliliśmy, że chodzi o aktywne uczestnictwo i udział w pracy tych instytucji, a nie o samą przynależność do nich.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (164) przeprowadzono w dniach od 9 do 12 stycznia 2004 roku na liczącej 1057 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

W Polsce istnieją różne możliwości społecznego działania. Czy Pan(i) poświęca swój wolny czas na działalność w którejś organizacji, stowarzyszeniu, ruchu, klubie lub fundacji? Chodzi o udział w pracy tej/tych organizacji , a nie tylko o przynależność do niej/nich	Odsetki odpowiedzi twierdzących wśród ogółu respondentów			
	II '98	XII '99	I '02	I '04
Organizacje (związki, kluby i stowarzyszenia) sportowe	2,2	3,1	2,7	4,8
Organizacje działające na rzecz szkolnictwa, oświaty, np. komitet rodzicielski, rada rodziców, fundacja szkolna, uczelniana, Społeczne Towarzystwo Oświatowe itp.	4,5	5,5	3,2	4,2
Organizacje, ruchy religijne, kościelne, wspólnoty parafialne	3,6	3,9	2,0	3,9
Związki zawodowe	3,2	4,8	3,3	3,8
Stowarzyszenia, związki działkowców, hodowców, wędkarzy, myśliwych	2,4	3,1	1,8	2,9
Organizacje charytatywne działające na rzecz potrzebujących dzieci	1,2	2,9	1,0	2,4
Organizacje charytatywne działające na rzecz osób potrzebujących - starych, ubogich, bezdomnych, chorych, niepełnosprawnych, ofiar klęsk żywiołowych, ofiar wojen itp.	1,5	2,8	1,3	2,4
Organizacje młodzieżowe, np. harcerstwo, kluby młodzieżowe, związki i stowarzyszenia studenckie	1,5	2,0	2,1	2,3
Ochotnicza Straż Pożarna, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe itp.	3,0	2,0	3,0	2,2
Organizacje, stowarzyszenia artystyczne, np. chór, orkiestra, zespół taneczny, teatralny	0,9	1,8	0,9	1,9
Organizacje emerytów, kluby seniorów	1,4	1,4	1,2	1,8
Organizacje kombatantów, weteranów, ofiar wojny	1,4	1,3	0,9	1,4
Towarzystwa naukowe	0,6	1,4	0,8	1,4
Organizacje, stowarzyszenia turystyczne	1,6	2,0	0,6	1,3
Organizacje kobiece, np. koła gospodyń wiejskich	1,0	1,5	0,8	1,2
Organizacje działające na rzecz ochrony środowiska naturalnego	0,9	1,5	0,3	1,2
Stowarzyszenia, kluby kolekcjonerów, zbieraczy, hobbystów	0,5	0,7	0,7	1,2
Samorządy gminne	1,1	1,3	0,2	1,1
Samorządy dzielnicowe, osiedlowe, np. rady mieszkańców, komitety domowe itp.	1,0	1,2	0,3	1,0
Organizacje samopomocowe, np. stowarzyszenia osób niepełnosprawnych, samotnych ojców, anonimowych alkoholików, osób bezrobotnych itp.	0,6	1,1	0,4	1,0
Stowarzyszenia i samorządy zawodowe	0,7	0,8	0,5	0,9
Samorządy pracownicze (rady pracownicze)	0,4	0,3	0,2	0,8
Towarzystwa przyjaciół zwierząt, opieki nad zwierzętami	1,1	1,1	0,7	0,8
Organizacje wspierające placówki służby zdrowia	0,7	1,2	0,6	0,8
Partie lub stowarzyszenia polityczne	0,3	0,8	0,6	0,7
Towarzystwa przyjaźni z innymi krajami, narodami	0,1	0,7	0,1	0,7
Stowarzyszenia miłośników miasta, regionu, np. zajmujące się ochroną zabytków, rozwojem kultury regionalnej itp.	0,7	0,8	0,4	0,6
Samorządy wojewódzkie i powiatowe	-	0,4	0,1	0,5
Komitety starające się o załatwienie jakiejś konkretnej sprawy (np. parkingu), grupy protestu	0,5	1,2	0,3	0,4
Inne organizacje, stowarzyszenia, ruchy, kluby lub fundacje	0,2	0,9	0,2	0,3

Niewielu Polaków wykorzystuje możliwość społecznego działania w poszczególnych, wymienionych przez nas typach organizacji. W ostatnich sześciu latach badani najczęściej poświęcali swój wolny czas szkolnictwu i oświacie, związkom zawodowym oraz organizacjom religijnym - dotychczas jednak nigdy liczba deklarujących swój udział w pracy na rzecz którejkolwiek z tych instytucji nie przekroczyła 5,5%. Również w tym roku utrzymało się zaangażowanie badanych w wymienionych dziedzinach, jednak najwięcej osób (4,8%) wskazało stowarzyszenia sportowe jako pole swojej aktywności społecznej.

Wśród pozostałych organizacji stosunkowo najczęściej wskazywano instytucje charytatywne, związki działkowiczów, hodowców, wędkarzy i myśliwych, a także organizacje młodzieżowe oraz ochotnicze organizacje ratownicze (te ostatnie są jednak obecnie polem do działania mniejszej liczby osób niż dwa lata temu). Zbliżone odsetki badanych deklarowały zaangażowanie w pracę na rzecz stowarzyszeń artystycznych oraz emeryckich. Natomiast każdy z pozostałych typów organizacji wskazywało mniej niż 2% ankietowanych.

Z perspektywy czasu wyraźnie widać, że od końca lat dziewięćdziesiątych grupowa aktywność społeczna Polaków podlega niewielkim wahaniom.

ENKLAWY GRUPOWEJ AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ

Mimo odnotowanych wahań dotyczących zainteresowania Polaków pracą społeczną pewne środowiska niezmiennie cechuje ponadprzeciętne zaangażowanie w działalność na rzecz niektórych dziedzin życia społecznego. Należą do nich przede wszystkim przedstawiciele **kadry kierowniczej i inteligencji**. Prawie jedna czwarta badanych z tej grupy (23%) działa w organizacjach sportowych, ponad jedna siódma (15%) w związkach zawodowych i tyle samo (15%) - na rzecz szkolnictwa i oświaty. Przedstawiciele tej grupy poświęcają ponadto swój wolny czas na pracę w towarzystwach naukowych (9%) oraz w organizacjach charytatywnych działających na rzecz dzieci (8%) lub innych potrzebujących (9%). Działają również w organizacjach młodzieżowych (8%), turystycznych (8%),

działkowiczów i hodowców (7%), religijnych (6%), ratowniczych (6%), a także w partiach politycznych (6%), w stowarzyszeniach na rzecz ochrony środowiska naturalnego (5%), samorządach gminnych (5%) i pracowniczych (5%) oraz - w mniejszym wymiarze - w innego typu organizacjach.

Po raz pierwszy w tym roku ponadprzeciętną aktywność odnotowujemy też wśród badanych **pracujących na własny rachunek poza rolnictwem**. Na tle innych grup wyjątkowo często angażują się oni społecznie w pracę samorządów gminnych (12%) i osiedlowych, mieszkaniowych (7%). Są także aktywni w dziedzinie sportu (10%) oraz towarzystw naukowych (8%). Wspomagają swoją pracą działalność instytucji charytatywnych zajmujących się dziećmi (10%) i innymi potrzebującymi (7%), działają na polu religijnym, kościelnym (7%) i w organizacjach samopomocowych (7%). Angażują się ponadto w pracę na rzecz stowarzyszeń zawodowych (6%), artystycznych (6%), hobbistycznych (5%), ratunkowych (5%), wspierających placówki służby zdrowia (5%), organizacji kobiecych (5%) oraz - w mniejszym stopniu - w inne dziedziny życia społecznego. W sumie spektrum organizacji, w których obecnie działają przedstawiciele klasy średniej, jest niemal równie szerokie jak w przypadku dotychczas najbardziej zaangażowanej społecznie kadry kierowniczej i inteligencji.

Zakres społecznej aktywności innych grup jest znacznie węższy. Na przykład **uczniowie i studenci** częściej niż inni działają w organizacjach młodzieżowych (14%). Udzielają się także w stowarzyszeniach sportowych (13%), organizacjach charytatywnych dla dzieci (8%) i innych potrzebujących (6%), w stowarzyszeniach szkolnych i oświatowych (7%) oraz turystycznych (6%), artystycznych (6%), a także religijnych, kościelnych (5%) i niektórych innych. Z kolei **robotnicy wykwalifikowani** najczęściej działają w związkach zawodowych (11%). Angażują się też w stowarzyszenia sportowe (7%), organizacje ratownicze (6%) oraz związki działkowiczów, hodowców (5%). Natomiast **rolnicy** są aktywni jedynie w organizacjach szkolnych i oświatowych (9%), ratowniczych (5%), kobiecych (5%) oraz - zupełnie śladowo - w kilku innych.

Opis ten potwierdza, że w na ogół biernym społeczeństwie istnieją enklawy aktywności społecznej. „Enklawowość” ta ma niejako podwójny wymiar - dotyczy

określonych, bardziej niż inne aktywnych grup społecznych oraz specyficznych problemów, w rozwiązywaniu których uczestniczą osoby zaangażowane w pracę społeczną².

W ILU ORGANIZACJACH POLACY DZIAŁAJĄ SPOŁECZNIE?

W celu oszacowania ogólnego poziomu grupowej aktywności społecznej Polaków oraz monitorowania zmian w tej dziedzinie utworzyliśmy sumaryczny wskaźnik, który ukazuje, w ilu organizacjach działa każdy badany. Pozwala on na wyodrębnienie osób biernych, które nie działają w żadnej organizacji społecznej, oraz aktywnych - uczestniczących w pracy przynajmniej jednej z nich. Wśród tych ostatnich wyodrębniamy pracujących społecznie w jednej organizacji, dwóch lub trzech i więcej. Podział taki umożliwia opisanie zakresu zaangażowania Polaków w grupową pracę społeczną.

Tabela 2

Grupowa aktywność społeczna Polaków	Wskazania respondentów według terminów badań			
	II 1998 (N=1167)	XII 1999 (N=1522)	I 2002 (N=973)	I 2004 (N=1057)
	w procentach			
Osoby bierne, które nie pracują społecznie w żadnej organizacji	77	76	79	76
Osoby pracujące społecznie co najmniej w jednej organizacji	23	24	21	24
w tym:				
- pracujące społecznie w jednej organizacji	15	13	15	14
- pracujące społecznie w dwóch organizacjach	4	5	4	5
- pracujące społecznie w trzech lub więcej organizacjach	4	6	2	5

² Por. P. Gliński, H. Palska, *Cztery wymiary społecznej aktywności obywatelskiej*, w: *Elementy nowego ładu*, pod red. H. Domańskiego, A. Rycharda, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1993, s. 371-384.

Zdecydowana większość Polaków (76%) nie działa w żadnej organizacji. Co czwarty dorosły (24%) deklaruje jednak, że poświęca swój wolny czas na działalność społeczną, w tym co siódmy (14%) działa w jednej organizacji, co dwudziesty (5%) - w dwóch organizacjach i tyle samo (5%) - w trzech lub więcej.

Poziom grupowej aktywności Polaków jest stabilny - od sześciu lat prawie się nie zmienia. Widoczne są jednak niewielkie wahania odsetka osób najbardziej aktywnych, pracujących społecznie w trzech i więcej organizacjach (po odnotowanym w roku 2002 spadku ich liczby obecnie odnotowujemy jej ponowny wzrost).

Mimo że poziom zaangażowania ogółu Polaków w pracę społeczną jest stabilny, w niektórych grupach socjodemograficznych odnotowujemy zmiany warte podkreślenia.

W ostatnich sześciu latach obserwujemy stopniowy wzrost aktywności społecznej osób pracujących na własny rachunek poza rolnictwem. W roku 1998 na pracę społeczną w różnego rodzaju organizacjach poświęcał swój czas zaledwie co jedenasty badany z tej grupy (9%), dwa lata później angażował się w nią już co siódmy (14%), a w roku 2002 - niemal co piąty (18%). Obecnie już ponad jedna trzecia (35%) przedstawicieli tak rozumianej klasy średniej jest aktywna społecznie. Warto przy tym podkreślić, że w środowisku tym stopniowo rośnie grupa badanych, którzy pracują w dwóch lub więcej organizacjach (odpowiednio: 6%, 8%, 13%, 17%).

Tendencję do wzrostu aktywności społecznej, choć słabszą, obserwujemy też wśród młodzieży w wieku od 18 do 24 lat: w 1998 roku pracowała społecznie jedna piąta z nich (22%), dwa lata później - jedna czwarta (24%), a w 2002 roku - ponad jedna czwarta (28%). Obecnie prawie jedna trzecia najmłodszych badanych (30%) angażuje się w grupową działalność społeczną.

Nieco inaczej kształtowało się zaangażowanie uczniów i studentów, kadry kierowniczej i inteligencji oraz robotników wykwalifikowanych, którzy najmniej aktywni byli w roku 1998. Dwa lata później odnotowaliśmy wyraźny wzrost ich aktywności do poziomu, który w zasadzie utrzymał się do dzisiaj.

Tabela 3

Cechy społeczno-demograficzne	Odsetki ankietowanych pracujących społecznie*			
	II 1998	XII 1999	I 2002	I 2004
Ogółem	23 (7)	24 (11)	21 (6)	24 (10)
Płeć				
Mężczyźni	26 (8)	27 (14)	24 (8)	27 (11)
Kobiety	20 (8)	21 (8)	18 (5)	20 (9)
Wiek				
Od 18 do 24 lat	22 (11)	24 (13)	28 (11)	30 (13)
25 - 34	22 (4)	26 (12)	20 (8)	24 (9)
35 - 44	28 (8)	28 (12)	18 (4)	21 (14)
45 - 54	22 (8)	22 (10)	20 (3)	26 (6)
55 - 64	14 (6)	24 (9)	23 (8)	25 (12)
65 lat i więcej	26 (8)	18 (6)	18 (3)	16 (5)
Miejsce zamieszkania				
Wieś	21 (7)	22 (10)	23 (7)	21 (7)
Miasto do 20 tys. ludności	20 (9)	23 (10)	19 (5)	21 (10)
- 20 - 100 tys.	30 (10)	21 (11)	15 (5)	29 (11)
- 101 - 500 tys.	19 (7)	25 (13)	21 (6)	22 (12)
- 500 tys. i więcej ludności	26 (8)	33 (11)	26 (9)	30 (14)
Wykształcenie				
Podstawowe	18 (6)	16 (5)	14 (2)	14 (4)
Zasadnicze zawodowe	17 (3)	20 (7)	13 (3)	21 (6)
Średnie	27 (10)	27 (12)	27 (8)	25 (12)
Wyższe	44 (19)	46 (24)	38 (17)	48 (29)
Grupa społeczno-zawodowa (pracujący)				
Kadra kierownicza, inteligencja	42 (19)	62 (43)	54 (25)	53 (41)
Pracownicy umysłowi niższego szczebla	35 (12)	32 (11)	27 (8)	29 (11)
Pracownicy fizyczno-umysłowi	20 (8)	27 (13)	18 (0)	12 (2)
Robotnicy wykwalifikowani	20 (4)	27 (7)	32 (4)	31 (9)
Robotnicy niewykwalifikowani**	19 (5)	17 (0)	6 (0)	18 (0)
Rolnicy	23 (2)	18 (9)	30 (8)	22 (4)
Pracujący na własny rachunek	9 (6)	14 (8)	18 (13)	35 (17)
Bierni zawodowo				
Renciści	22 (9)	12 (5)	13 (1)	18 (6)
Emeryci	22 (6)	21 (7)	18 (4)	19 (8)
Uczniowie i studenci	23 (12)	33 (16)	32 (14)	33 (18)
Bezrobotni	17 (4)	15 (7)	12 (4)	16 (3)
Gospodynie domowe i inni	15 (3)	13 (10)	13 (5)	14 (4)
Ocena warunków materialnych swojego gospodarstwa domowego				
Złe	15 (4)	19 (8)	13 (3)	15 (6)
Średnie	24 (9)	24 (10)	22 (5)	22 (8)
Dobre	29 (10)	31 (17)	29 (12)	37 (20)
Dochody na jedną osobę w rodzinie - w każdym z porównywanych badań uwzględniano inne przedziały dochodów, w tabeli przytoczono aktualnie analizowane przedziały				
Do 299 zł	18 (4)	14 (7)	15 (5)	21 (8)
300 - 399	22 (4)	25 (13)	15 (1)	19 (4)
400 - 599	18 (8)	28 (9)	21 (4)	18 (8)
600 - 800	29 (9)	22 (11)	24 (7)	26 (12)
Powyżej 800 zł	29 (12)	33 (15)	28 (11)	35 (19)
* Pracujący społecznie co najmniej w jednej organizacji. W nawiasach podano odsetki osób, które pracują społecznie w dwóch lub więcej organizacjach ** Wyniki dotyczące aktywności robotników niewykwalifikowanych należy traktować ostrożnie z powodu zbyt małej ich liczebności				

Spadek aktywności społecznej widoczny jest natomiast przede wszystkim wśród ludzi wyróżniających się swoim zaangażowaniem w życie Kościoła - tych, którzy zazwyczaj kilka razy w tygodniu uczestniczą w praktykach religijnych. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych była to grupa osób najbardziej aktywnych społecznie (ponad połowa z nich działała w jakiejś organizacji, w tym jedna czwarta - w kilku). W roku 2002 ich aktywność wyraźnie zmalała i na takim poziomie utrzymuje się do dnia dzisiejszego.

Tabela 4

Udział w praktykach religijnych	Odsetki ankietowanych pracujących społecznie*			
	II 1998	XII 1999	I 2002	I 2004
Ogółem	23 (7)	24 (11)	21 (6)	24 (10)
Kilka razy w tygodniu	52 (26)	53 (22)	29 (12)	33 (16)
Raz w tygodniu	24 (8)	23 (11)	22 (6)	23 (10)
1-2 razy w miesiącu**	17 (5)	21 (8)	21 (4)	23 (11)
Kilka razy w roku	16 (6)	25 (10)	17 (7)	26 (9)
W ogóle nie uczestniczy	20 (6)	17 (8)	19 (2)	19 (8)
* Pracujący społecznie co najmniej w jednej organizacji. W nawiasach podano odsetki osób, które działają w dwóch lub więcej organizacjach ** W 1998 roku możliwość tę określano: <i>kilka razy w miesiącu</i>				

Poziom aktywności społecznej, a także jej zakres, jest wyraźnie zróżnicowany w poszczególnych grupach społeczno-demograficznych. W organizacjach społecznych częściej udzielają się mężczyźni niż kobiety. Zaangażowanie wiąże się jednak przede wszystkim ze statusem społecznym i materialnym badanych - im wyższe wykształcenie i lepsze warunki materialne gospodarstwa domowego, tym większe zainteresowanie grupową pracą społeczną. Aktywnemu uczestnictwu sprzyja też wysoki status społeczno-zawodowy i finansowy, natomiast wyraźnie blokuje je niskie wykształcenie, zła kondycja materialna gospodarstwa domowego i trudna sytuacja życiowa - bezrobocie, trwale zły stan zdrowia (renciści), brak własnych dochodów (gospodynie domowe) i starszy wiek (65 lat i więcej).

Większość Polaków nie angażuje się w grupową pracę społeczną, jednak co czwarty dorosły poświęca swój wolny czas działalności w jakiejś organizacji - stowarzyszeniu, fundacji, związku, partii, samorządzie, klubie itp.

W ostatnich sześciu latach poziom społecznej aktywności ogółu Polaków pozostaje w zasadzie stabilny. Odnotowujemy jednak systematyczny wzrost społecznego zaangażowania przedstawicieli klasy średniej (pracujących na własny rachunek poza rolnictwem), co świadczy o umacnianiu się w tej grupie etosu społecznikowskiego. Stopniowo rośnie też aktywność ludzi młodych (w wieku od 18 do 24 lat), utrzymuje się znaczne zaangażowanie w grupową pracę społeczną środowiska uczącej się młodzieży. Nadal jednak przoduje w tej dziedzinie kadra kierownicza i inteligencja.

Na wyjątkowo niskim poziomie utrzymuje się natomiast aktywność społeczna osób znajdujących się w najgorszym położeniu społecznym i materialnym (bezrobotnych, rencistów, gospodyń domowych, gorzej wykształconych, żyjących w złych warunkach materialnych). Można to tłumaczyć kumulowaniem się upośledzeń społecznych (braku pracy, dochodów, złych warunków materialnych rodzin, niskiego wykształcenia, trwale złego stanu zdrowia), które blokują aktywność tych osób, jeszcze bardziej spychając je na margines życia społecznego. Odpowiedź na pytanie, dlaczego tak się dzieje, nie jest prosta - trudna sytuacja życiowa powinna przecież mobilizować do aktywności, do włączania się w pracę stowarzyszeń samopomocowych lub innych organizacji pozarządowych, które stawiają sobie za cel ochronę i aktywizację najsłabszych członków społeczeństwa. Wydaje się, że obywatelska bezradność tych osób może wynikać z niedostatku ofert pracy społecznej w ich środowisku, a także braku kontaktów z osobami działającymi społecznie. Może też być skutkiem związanego z niskim wykształceniem alfabetyzmu funkcjonalnego, który utrudnia

ludziom wykorzystanie informacji o istniejących możliwościach społecznego działania³. Jednak czynnikiem najważniejszym jest prawdopodobnie brak wiary w sens i skuteczność grupowego działania na rzecz dobra wspólnego i niedostrzeganie w nim szansy na zmianę swojej trudnej sytuacji życiowej. Problemom tym poświęcimy kolejne komunikaty.

Opracowała

Bogna WCIÓRKA

³ Badania alfabetyzmu funkcjonalnego dowodzą pozytywnego związku między rozumieniem i umiejętnością posługiwania się informacją a uczestnictwem w organizacjach społecznych. Por. I. Białecki, *Alfabetyzm funkcjonalny - rozumienie i posługiwanie się informacją*. Wykład z cyklu „Społeczeństwo polskie w świetle najnowszych badań socjologicznych”, Polska Fundacja Upowszechniania Nauki i Polskie Towarzystwo Socjologiczne. Warszawa, 8 marca 1996.

A N E K S

Tabela 1. W Polsce istnieją różne możliwości społecznego działania. Czy Pan(i) poświęca swój wolny czas na działalność w którejś organizacji, stowarzyszeniu, związku, samorządzie, ruchu, klubie lub fundacji? Chodzi o udział w pracy tej/tych organizacji, a nie tylko o przynależność do niej/nich.

Organizacje (związki, kluby i stowarzyszenia) sportowe

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	5	95	1056
Płeć			
Mężczyźni	8	92	507
Kobiety	2	98	549
Wiek			
18-24 lat	11	89	159
25-34	6	94	191
35-44	6	94	186
45-54	2	98	215
55-64	4	96	127
65 lat i więcej	0	100	179
Miejsce zamieszkania			
Wieś	4	96	398
Miasto do 20 tys.	4	96	128
20-100 tys.	4	96	207
101-500 tys.	5	95	200
501 tys.i więcej mieszk.	10	90	124
Wykształcenie			
Podstawowe	2	98	301
Zasadnicze zawodowe	4	96	275
Średnie	4	96	365
Wyższe	15	85	115
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	23	77	68
Prac.umysł.niż.szczebla	5	95	106
Pracownicy fiz.- umysł.	0	100	76
Robotnicy wykwalifikowani	7	93	90
Robotnicy niewykwalifik.	0	100	35
Rolnicy	0	100	56
Pracujący na własny rach.	10	90	45
Bierni zawodowo			
Renciści	0	100	111
Emeryci	1	99	204
Uczniowie i studenci	13	87	83
Bezrobotni	5	95	124
Gospodynie domowe i inni	1	99	57
Pracuje w:			
inst.państw., publicznej	11	89	174
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	3	97	78
sekt. pryw. poza rolnict.	6	94	176
prywatnym gosp. rolnym	0	100	54
Dochody na jedną osobę			
Do 299 zł	4	96	126
300-399	1	99	81
400-599	4	96	190
600-800	6	94	171
Powyżej 800 zł	8	92	208
Ocena własnych war. mater.			
Złe	1	99	328
Średnie	5	95	472
Dobre	9	91	256
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	3	97	65
Raz w tygodniu	3	97	551
1-2 razy w miesiącu	6	94	125
Kilka razy w roku	9	91	185
W ogóle nie uczestniczy	4	96	128
Poglądy polityczne			
Lewica	7	93	199
Centrum	6	94	305
Prawica	5	95	261
Trudno powiedzieć	2	98	288

Tabela 2. W Polsce istnieją różne możliwości społecznego działania. Czy Pan(i) poświęca swój wolny czas na działalność w którejś organizacji, stowarzyszeniu, związku, samorządzie, ruchu, klubie lub fundacji? Chodzi o udział w pracy tej/tych organizacji, a nie tylko o przynależność do niej/nich.

Organizacje działające na rzecz szkolnictwa, oświaty, np. komitet rodzicielski, rada rodziców, fundacja szkolna, uczelniana, Społeczne Towarzystwo Oświatowe itp.

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	4	96	1056
Płeć			
Mężczyźni	3	97	507
Kobiety	6	94	549
Wiek			
18-24 lat	5	95	159
25-34	8	92	191
35-44	6	94	186
45-54	3	97	215
55-64	3	97	127
65 lat i więcej	0	100	179
Miejsce zamieszkania			
Wieś	5	95	398
Miasto do 20 tys.	4	96	128
20-100 tys.	5	95	207
101-500 tys.	3	97	200
501 tys.i więcej mieszk.	2	98	124
Wykształcenie			
Podstawowe	2	98	301
Zasadnicze zawodowe	3	97	275
Średnie	5	95	365
Wyższe	10	90	115
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	15	85	68
Prac.umysł.niż.szczebla	9	91	106
Pracownicy fiz.- umysł.	3	97	76
Robotnicy wykwalifikowani	0	100	90
Robotnicy niewykwalifik.	0	100	35
Rolnicy	9	91	56
Pracujący na własny rach.	3	97	45
Bierni zawodowo			
Renciści	2	98	111
Emeryci	1	99	204
Uczniowie i studenci	7	93	83
Bezrobotni	2	98	124
Gospodynie domowe i inni	7	93	57
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	10	90	174
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	4	96	78
sekt. pryw. poza rolnict.	2	98	176
prywatnym gosp. rolnym	10	90	54
Dochody na jedną osobę			
Do 299 zł	5	95	126
300-399	6	94	81
400-599	2	98	190
600-800	5	95	171
Powyżej 800 zł	5	95	208
Ocena własnych war. mater.			
Złe	2	98	328
Średnie	4	96	472
Dobre	7	93	256
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	7	93	65
Raz w tygodniu	4	96	551
1-2 razy w miesiącu	5	95	125
Kilka razy w roku	4	96	185
W ogóle nie uczestniczy	2	98	128
Poglądy polityczne			
Lewica	4	96	199
Centrum	5	95	305
Prawica	3	97	261
Trudno powiedzieć	5	95	288

Tabela 3. W Polsce istnieją różne możliwości społecznego działania. Czy Pan(i) **poświęca swój wolny czas** na działalność w którejś organizacji, stowarzyszeniu, związku, samorządzie, ruchu, klubie lub fundacji? Chodzi o **udział w pracy** tej/tych organizacji, a nie tylko o przynależność do niej/nich.

Organizacje, ruchy religijne, kościelne, wspólnoty parafialne

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	4	96	1056
Płeć			
Mężczyźni	3	97	507
Kobiety	4	96	549
Wiek			
18-24 lat	7	93	159
25-34	2	98	191
35-44	3	97	186
45-54	4	96	215
55-64	4	96	127
65 lat i więcej	3	97	179
Miejsce zamieszkania			
Wieś	3	97	398
Miasto do 20 tys.	3	97	128
20-100 tys.	6	94	207
101-500 tys.	4	96	200
501 tys. i więcej mieszk.	3	97	124
Wykształcenie			
Podstawowe	3	97	301
Zasadnicze zawodowe	2	98	275
Średnie	6	94	365
Wyższe	3	97	115
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	6	94	68
Prac.umysł.niż.szczebla	3	97	106
Pracownicy fiz.- umysł.	0	100	76
Robotnicy wykwalifikowani	4	96	90
Robotnicy niewykwalifik.	6	94	35
Rolnicy	2	98	56
Pracujący na własny rach.	7	93	45
Bierni zawodowo			
Renciści	6	94	111
Emeryci	4	96	204
Uczniowie i studenci	5	95	83
Bezrobotni	2	98	124
Gospodynie domowe i inni	2	98	57
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	5	95	174
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	3	97	78
sekt. pryw. poza rolnict.	3	97	176
prywatnym gośp. rolnym	2	98	54
Dochody na jedną osobę			
Do 299 zł	7	93	126
300-399	5	95	81
400-599	3	97	190
600-800	4	96	171
Powyżej 800 zł	3	97	208
Ocena własnych war. mater.			
Złe	3	97	328
Średnie	3	97	472
Dobre	6	94	256
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	20	80	65
Raz w tygodniu	4	96	551
1-2 razy w miesiącu	2	98	125
Kilka razy w roku	0	100	185
W ogóle nie uczestniczy	1	99	128
Poglądy polityczne			
Lewica	3	97	199
Centrum	3	97	305
Prawica	5	95	261
Trudno powiedzieć	4	96	288

Tabela 4. W Polsce istnieją różne możliwości społecznego działania. Czy Pan(i) **poświęca swój wolny czas** na działalność w którejś organizacji, stowarzyszeniu, związku, samorządzie, ruchu, klubie lub fundacji? Chodzi o **udział w pracy** tej/tych organizacji, a nie tylko o przynależność do niej/nich.

Związki zawodowe		(%)		
	Tak	Nie		Liczba osób
Ogółem	4	96		1056
Płeć				
Mężczyźni	5	95		507
Kobiety	3	97		549
Wiek				
18-24 lat	0	100		159
25-34	4	96		191
35-44	5	95		186
45-54	7	93		215
55-64	5	95		127
65 lat i więcej	0	100		179
Miejsce zamieszkania				
Wieś	3	97		398
Miasto do 20 tys.	3	97		128
20-100 tys.	4	96		207
101-500 tys.	6	94		200
501 tys. i więcej mieszk.	4	96		124
Wykształcenie				
Podstawowe	1	99		301
Zasadnicze zawodowe	3	97		275
Średnie	4	96		365
Wyższe	11	89		115
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	15	85		68
Prac.umysł.niż.szczebla	7	93		106
Pracownicy fiz.- umysł.	8	92		76
Robotnicy wykwalifikowani	11	89		90
Robotnicy niewykwalifik.	0	100		35
Rolnicy	0	100		56
Pracujący na własny rach.	3	97		45
Bierni zawodowo				
Renciści	2	98		111
Emeryci	1	99		204
Uczniowie i studenci	0	100		83
Bezrobotni	1	99		124
Gospodynie domowe i inni	0	100		57
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	13	87		174
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	10	90		78
sekt. pryw. poza rolnict.	2	98		176
prywatnym gosp. rolnym	0	100		54
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	3	97		126
300-399	1	99		81
400-599	2	98		190
600-800	3	97		171
Powyżej 800 zł	10	90		208
Ocena własnych war. mater.				
Złe	3	97		328
Średnie	2	98		472
Dobre	9	91		256
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	4	96		65
Raz w tygodniu	4	96		551
1-2 razy w miesiącu	3	97		125
Kilka razy w roku	6	94		185
W ogóle nie uczestniczy	2	98		128
Poglądy polityczne				
Lewica	5	95		199
Centrum	4	96		305
Prawica	5	95		261
Trudno powiedzieć	2	98		288

Tabela 5. W Polsce istnieją różne możliwości społecznego działania. Czy Pan(i) poświęca swój wolny czas na działalność w którejś organizacji, stowarzyszeniu, związku, samorządzie, ruchu, klubie lub fundacji? Chodzi o udział w pracy tej/tych organizacji, a nie tylko o przynależność do niej/nich.

Stowarzyszenia, związki działkowców, hodowców, wędkarzy, myśliwych

	(%)		
	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	3	97	1056
Płeć			
Mężczyźni	5	95	507
Kobiety	1	99	549
Wiek			
18-24 lat	1	99	159
25-34	2	98	191
35-44	4	96	186
45-54	5	95	215
55-64	6	94	127
65 lat i więcej	1	99	179
Miejsce zamieszkania			
Wies	1	99	398
Miasto do 20 tys.	5	95	128
20-100 tys.	5	95	207
101-500 tys.	2	98	200
501 tys.i więcej mieszk.	4	96	124
Wykształcenie			
Podstawowe	1	99	301
Zasadnicze zawodowe	3	97	275
Średnie	3	97	365
Wyższe	7	93	115
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	7	93	68
Prac.umysł.niż.szczebla	5	95	106
Pracownicy fiz.- umysł.	0	100	76
Robotnicy wykwalifikowani	5	95	90
Robotnicy niewykwalifik.	3	97	35
Rolnicy	0	100	56
Pracujący na własny rach.	5	95	45
Bierni zawodowo			
Renciści	3	97	111
Emeryci	3	97	204
Uczniowie i studenci	1	99	83
Bezrobotni	2	98	124
Gospodynie domowe i inni	2	98	57
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	6	94	174
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	3	97	78
sekt. pryw. poza rolnict.	3	97	176
prywatnym gośp. rolnym	0	100	54
Dochody na jedną osobę			
Do 299 zł	1	99	126
300-399	4	96	81
400-599	4	96	190
600-800	3	97	171
Powyżej 800 zł	5	95	208
Ocena własnych war. mater.			
Złe	3	97	328
Średnie	3	97	472
Dobre	3	97	256
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	2	98	65
Raz w tygodniu	2	98	551
1-2 razy w miesiącu	4	96	125
Kilka razy w roku	2	98	185
W ogóle nie uczestniczy	6	94	128
Poglądy polityczne			
Lewica	7	93	199
Centrum	2	98	305
Prawica	4	96	261
Trudno powiedzieć	0	100	288

Tabela 6. W Polsce istnieją różne możliwości społecznego działania. Czy Pan(i) poświęca swój wolny czas na działalność w którejś organizacji, stowarzyszeniu, związku, samorządzie, ruchu, klubie lub fundacji? Chodzi o udział w pracy tej/tych organizacji, a nie tylko o przynależność do niej/nich.

Organizacje charytatywne działające na rzecz potrzebujących dzieci

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	2	98	1056
Płeć			
Mężczyźni	2	98	507
Kobiety	2	98	549
Wiek			
18-24 lat	5	95	159
25-34	4	96	191
35-44	2	98	186
45-54	0	100	215
55-64	2	98	127
65 lat i więcej	1	99	179
Miejsce zamieszkania			
Wies	1	99	398
Miasto do 20 tys.	1	99	128
20-100 tys.	4	96	207
101-500 tys.	4	96	200
501 tys. i więcej mieszk.	4	96	124
Wykształcenie			
Podstawowe	1	99	301
Zasadnicze zawodowe	1	99	275
Średnie	3	97	365
Wyższe	7	93	115
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	8	92	68
Prac.umysł.niż.szczebla	3	97	106
Pracownicy fiz.- umysł.	0	100	76
Robotnicy wykwalifikowani	0	100	90
Robotnicy niewykwalifik.	0	100	35
Rolnicy	0	100	56
Pracujący na własny rach.	10	90	45
Bierni zawodowo			
Renciści	1	99	111
Emeryci	1	99	204
Uczniowie i studenci	8	92	83
Bezrobotni	1	99	124
Gospodynie domowe i inni	0	100	57
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	3	97	174
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	2	98	78
sekt. pryw. poza rolnict.	4	96	176
prywatnym gośp. rolnym	0	100	54
Dochody na jedną osobę			
Do 299 zł	2	98	126
300-399	0	100	81
400-599	3	97	190
600-800	4	96	171
Powyżej 800 zł	2	98	208
Ocena własnych war. mater.			
Złe	1	99	328
Średnie	2	98	472
Dobre	5	95	256
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	6	94	65
Raz w tygodniu	2	98	551
1-2 razy w miesiącu	1	99	125
Kilka razy w roku	2	98	185
W ogóle nie uczestniczy	3	97	128
Poglądy polityczne			
Lewica	1	99	199
Centrum	3	97	305
Prawica	3	97	261
Trudno powiedzieć	2	98	288

Tabela 7. W Polsce istnieją różne możliwości społecznego działania. Czy Pan(i) poświęca swój wolny czas na działalność w którejś organizacji, stowarzyszeniu, związku, samorządzie, ruchu, klubie lub fundacji? Chodzi o udział w pracy tej/tych organizacji, a nie tylko o przynależność do niej/nich.

Organizacje charytatywne działające na rzecz innych osób potrzebujących - starych, ubogich, chorych, niepełnosprawnych, ofiar klęsk żywiołowych, ofiar wojen itp

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	2	98	1056
Płeć			
Mężczyźni	2	98	507
Kobiety	3	97	549
Wiek			
18-24 lat	5	95	159
25-34	3	97	191
35-44	1	99	186
45-54	2	98	215
55-64	3	97	127
65 lat i więcej	1	99	179
Miejsce zamieszkania			
Wieś	1	99	398
Miasto do 20 tys.	1	99	128
20-100 tys.	4	96	207
101-500 tys.	2	98	200
501 tys.i więcej mieszk.	4	96	124
Wykształcenie			
Podstawowe	1	99	301
Zasadnicze zawodowe	1	99	275
Średnie	3	97	365
Wyższe	7	93	115
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	9	91	68
Prac.umysł.niż.szczebla	2	98	106
Pracownicy fiz.- umysł.	0	100	76
Robotnicy wykwalifikowani	0	100	90
Robotnicy niewykwalifik.	0	100	35
Rolnicy	0	100	56
Pracujący na własny rach.	7	93	45
Bierni zawodowo			
Renciści	1	99	111
Emeryci	2	98	204
Uczniowie i studenci	6	94	83
Bezrobotni	2	98	124
Gospodynie domowe i inni	0	100	57
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	3	97	174
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	0	100	78
sekt. pryw. poza rolnict.	4	96	176
prywatnym gosp. rolnym	0	100	54
Dochody na jedną osobę			
Do 299 zł	3	97	126
300-399	0	100	81
400-599	1	99	190
600-800	4	96	171
Powyżej 800 zł	3	97	208
Ocena własnych war. mater.			
Złe	1	99	328
Średnie	2	98	472
Dobre	4	96	256
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	10	90	65
Raz w tygodniu	2	98	551
1-2 razy w miesiącu	1	99	125
Kilka razy w roku	3	97	185
W ogóle nie uczestniczy	2	98	128
Poglądy polityczne			
Lewica	2	98	199
Centrum	2	98	305
Prawica	4	96	261
Trudno powiedzieć	2	98	288